

PROJEKTAS „SKAITMENINIO UGDYMO TURINIO KŪRIMAS IR DIEGIMAS“
PROJEKTO KODAS 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001

ISTORIJOS MOKYTOJŲ
KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA
(trukmė 48 akad. val.)

Programos rengėjai

dokt. Agata Augustinovič, dr. Milda Damkuvienė, dr. Sandra Grigaravičiūtė, prof. dr. Deimantas Karvelis, dr. Benediktas Šetkus, dr. Jūratė Valuckienė, dr. Loreta Žydelienė.

Programos pavadinimas

Istorijos mokytojų kompetencijų tobulinimo programa, skirta atnaujinto ugdymo turinio įgyvendinimui

Programos anotacija (aktualumas, reikalingumas, prioritetinga kryptis)

Istorijos bendroji programa (toliau – IBP) atnaujinta siekiant sudaryti sąlygas mokiniui nuosekliai ugdyti kognityvinius gebėjimus, plėtoti žinias ir istorinį mąstymą (IBP, 2022). Istorinis mąstymas, įgytas istorijos mokymo(si) metu, turėtų tapti perkeliamuju gebėjimu, kuriuo mokiniai naudotųsi ir kitų dalykų ugdyme(si) (*Quality History Education in the 21st Century*, 2018). Atnaujintas IBP turinys sudarys palankesnes sąlygas mokiniui įgyti gebėjimų, reikalingų įveikti dabartiniame pasaulyje patiriamus iššūkius: kritiškai vertinti praeitį ir dabartį, suvokti, kad bet kuris istorijos įvykis, reiškinys, procesas ar istorinis asmuo turi būti vertinamas to meto istoriniame kontekste; suprasti, kodėl atsiranda skirtingos interpretacijos; įsisąmoninti, kad interpretacija be istorinio konteksto lengvai gali virsti propaganda. Lietuvos ir užsienio mokslininkai (R. Šermukšnytė, 2017; B. Šetkus, 2013; A. Žemgulienė, 2014; N. Mandell, 2008; S. Wineburg, 2010), vykdę istorijos didaktikos tyrimus pastaraisiais dešimtmečiais, rekomenduoja istorijos mokymą organizuoti tyrinėjimo principais, kaip tą daro profesionalūs istorikai. Atnaujintas programos turinys sudaro tam tinkamas sąlygas. Pokyčiai įpareigoja koreguoti istorijos ugdymo(si) procesą ir mokytojo taikomus metodus.

Atnaujinta IBP bus pradėta įgyvendinti 2023 m. nelyginėse klasėse (5, 7, 9, 11), o 2024 m. – lyginėse (6, 8, 10, 12). Atnaujintu ugdymo turiniu istorijos mokymas plečiamas tematiškai, detalizuojamas struktūriškai ir gilinamas metodologiškai (5–10 klasėse įtrauktos mokiniams aktualios Lietuvos ir Europos kultūros ir kasdienybės, istorinės atminties temos; 11–12 klasėse pasirinktas probleminis mokymas, analizuojant svarbiausias pasaulio ir Lietuvos istorijos problemas bei įtraukiant naują temų faktografiją, susijusią su istorinės kultūros, žmogaus ir aplinkos, mentaliteto ir kt. klausimais; temų potemėse išskirtos istorinės asmenybės, sąvokos, reikšmingi įvykiai ir svarbūs, ugdymo požiūriu, tekstai). Atnaujintu turiniu siekiama sudaryti sąlygas mokiniams iš(si)ugdyti septynias kompetencijas (pažinimo, kultūrinę, komunikavimo, kūrybinę, pilietinę, SESG, skaitmeninę), kurios padėtų mokiniams tinkamai veikti įvairiuose asmeninio ir visuomeninio gyvenimo kontekstuose. IBP turiniu ugdomos kompetencijos suvokiamos kaip gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma (*Bendrujų programų atnaujinimo gairės*, 2019). IBP aprašytos kompetencijos susietos su pasiekimų lygių požymiais per mokinių konstruojamų istorijos žinių, įgyjamų gebėjimų ir vertybinių nuostatų turinį. Mokinių pasiekimų vertinimo srityje numatyti trys papildomi išoriniai vertinimai: 8 klasėje – nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas, 10 (II gimnazijos) klasėje –

pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas, 11 (III gimnazijos) klasėje – vidurinio ugdymo pasiekimų tarpinis patikrinimas.

Kvalifikacijos tobulinimo programa skirta plėtoti istorijos mokytojų kompetencijas, reikalingas kokybiškam ir sėkmingam IBP įgyvendinimui. Numatoma kvalifikacijos tobulinimo programos dalyvių tikslinė grupė – pagrindinių mokyklų, progimnazijų, gimnazijų istorijos mokytojai. Dalyviai susipažins su jau atlikta istorijos ugdymo tikslų, paskirties, uždavinių, turinio, kompetencijų struktūros pokyčių, mokinių pasiekimų ir jų vertinimų pokyčių analize ir patys analizuos ir reflektuos istorijos pagrindinio ir vidurinio ugdymo dokumentuose esančius pokyčius. Mokymuose istorijos mokytojai susipažins ir imsis praktiškai planuoti į kompetencijų ugdymą(si) orientuotas istorijos pamokas, formuluos pamokos uždavinį, kompetencijų ir probleminį pamokos klausimą, analizuos praktinius pamokų scenarijus 5–12 klasėms, reflektuos praktinių veiklų rezultatus. Mokymų dalyviai susipažins su mokinių VBE darbų atlikimais, pasiekimų vertinimo formatais, jų derme su IBP, mokinių pasiekimų lygių požymių paskirtimi ir jų įtaka vertinimui, analizuos jau sukurtas, kurs, (įsi)vertins ir reflektuos užduotis mokinių pasiekimų įvertinimui, analizuos jau sukurtas pamokos užduotis pagal pasiekimų lygius ir patys kurs užduotis pamokai pritaikydami jas konkrečiam pasiekimų lygiui.

Pagrindinis dėmesys kvalifikacijos tobulinimo programoje skiriamas šiuolaikinių istorijos ugdymo(si) praktikų analizei, istorijos ugdymo(si) veiklų įgyvendinimui ir įgyvendinimo (įsi)vertinimui bei refleksijai. Programoje numatytos 48 akad. val. užsiėmimų, iš jų 26 val. praktikos, 22 val. teorijos. Programoje numatyti naudoti metodai orientuoti į praktinę veiklą, skirti individualiam dalyvių darbui. Mokymų dalyviai dirbs virtualioje mokymosi aplinkoje (MOODLE). Čia bus įkeliamos mokytojų atliktos užduotys, savarankiški darbai, teikiamos konsultacijos. Mokymų dalyviai turės galimybę įsivertinti ir gauti grįžtamąjį ryšį apie atliktas užduotis ir savarankišką darbą.

Kvalifikacijos tobulinimo programa truks **48** valandas, ją sudaro **5 moduliai** (vyks **8 sesijos**):

1 modulis. Kas naujo švietime? (8 akad. val.);

2 modulis. Istorijos bendroji programa ir jos įgyvendinimo rekomendacijos (8 akad. val.);

3 modulis. Pamokos planavimas ir organizavimas ugdant kompetencijas (16 akad. val.) (2 sesijos);

4 modulis. Mokinių pasiekimų vertinimo ypatumai istorijos pamokoje (8 akad. val.);

5 modulis. Įtrauktis ir švietimo pagalba (8 akad. val.).

Pirmame modulyje (1–2 sesijos) aptariamos švietimo naujovės. **Antrame modulyje** (3 sesija) pristatoma atnaujinta Istorijos bendroji programa, analizuojama jos struktūra, įvykę pokyčiai, pateikiamos, praktiškai išbandomos ir aptariamos metodinės įgyvendinimo rekomendacijos. **Trečiame modulyje** (4–5 sesijos) pagrindinis dėmesys yra skirtas pamokos planavimui ir organizavimui ugdant kompetencijas. *Ketvirtoji sesija* skirta į kompetencijų ugdymą(si) orientuotos pamokos planavimui, uždavinio ir kompetencijų, probleminio pamokos klausimo formulavimui, pastoliavimui, 5–10 klasei parengtų praktinių pamokų scenarijų analizei. *Penktoji sesija* skirta 11–12 klasių parengtų praktinių pamokų scenarijų analizei, kūrimui, (įsi)vertinimui, refleksijai. **Ketvirtas modulis** (6 sesija) skirtas istorijos dalyko vertinimo ypatumams. Aptariami mokinių pasiekimų vertinimo formatai ir mokinių darbai, jų dermė su IBP, mokinių pasiekimų lygių požymių paskirtis ir jų įtaka vertinimui, analizuojamos jau sukurtos, kuriamos, (įsi)vertinamos ir reflektuojamos užduotys mokinių pasiekimų įvertinimui, pamokos užduotys pagal pasiekimų lygius. **Penktas modulis** (7–8 sesijos) skirtas įtraukties ir švietimo pagalbai.

Programos tikslas

Plėtoti istorijos mokytojų, dirbančių pagrindinėse mokyklose, progimnazijose, gimnazijose, kompetencijas, būtinas kokybiškam istorinio ugdymo(si) organizavimui ir atnaujintos Istorijos bendrosios programos (2022 m.) įgyvendinimui.

Programos uždaviniai

1. Analizuojant švietimo ateities tendencijas, keisti programos dalyvių nuostatas dėl darbo pagal atnaujintas bendrąsias programas ir tobulinti profesines kompetencijas, padedančias įveikti pedagoginės paradigmos virsmo iššūkius.
2. Supažindinti istorijos mokytojus su istorijos ugdymo pokyčiais, įtraukiant mokytojus į istorijos pagrindinio ir vidurinio ugdymo dokumentuose įvykusių pokyčių analizę ir refleksiją.
3. Praktiškai išbandyti į kompetencijų ugdymą(si) orientuotos istorijos pamokos planavimą, pamokos uždavinio, kompetencijų ir probleminio pamokos klausimo formulavimą, analizuojant ir kuriant praktinius pamokų scenarijus 5–12 klasėms, reflektuojant praktinių veiklų rezultatus.
4. Pagilinti žinias apie istorijos vertinimo paskirtį, formatus, plėtoti gebėjimus juos sieti su mokinių pasiekimų lygiais, sudarant sąlygas patiems sukurti, (įsi)vertinti ir reflektuoti pagal skirtingus pasiekimų lygių požymius parengtas konkrečios pamokos ir mokinių pasiekimų vertinimo užduotis.
5. Analizuojant įtraukiojo ugdymo principo aktualijas bei tendencijas, keisti programos dalyvių nuostatas dėl darbo su specialiuju ugdymosi poreikių turinčiais mokiniams pagal atnaujintas bendrąsias programas ir tobulinti profesines kompetencijas, padedančias įveikti pedagoginės paradigmos virsmo iššūkius.

Programos turinys, trukmė, naudojami mokymo(si) metodai (būdai)

Eil. Nr.	Tema	Teorija	Praktika	Savaran kiškas darbas	Iš viso	Mokymo metodai
1. Analizuojant švietimo ateities tendencijas, keisti programos dalyvių nuostatas dėl darbo pagal atnaujintas bendrąsias programas ir tobulinti profesines kompetencijas, padedančias įveikti pedagoginės paradigmos virsmo iššūkius. (1 ir 2 sesijos)						
1.	Kodėl atnaujinamas ugdymo turinys? Bendros švietimo tendencijos, reaguojant į globalaus pasaulio iššūkius. Nacionalinio lygmens susitarimai ir sprendimai atnaujinant ugdymo turinį.	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija.
2.	Kokia bendrojo ugdymo ateitis globalios kaitos kontekstuose? Įtampos ir paradoksai keičiantis bendrojo ugdymo misijai. Suvaldymo strategijos ir	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija, nuostatų modeliavimas.

	klausimai be atsakymų mokytojai.					
3.	<p>Kokie švietimo ir (arba) mokyklos vystymo(si) scenarijai?</p> <p>Inovatyvios švietimo sistemos, struktūros, darbotvarkės: mokymas(is) bendrojo ugdymo mokykloje ir už jos ribų.</p> <p>Nauja bendrojo ugdymo paskirtis ir tikslai: orientacija į kompetencijas.</p>	1	1		2	Įtraukianti paskaita, darbas grupėse, rezultatų pristatymas ir diskusija, refleksija.
4.	<p>Kaip ugdyti antropoceno kartą?</p> <p>Paradigminis virsmas: nuo mokymo prie mokymosi įgalinimo.</p> <p>Holistinio kompetencijų ugdymo didaktinės strategijos.</p> <p>Mokytojo parengtis dalyku ugdyti mokinio kompetencijas.</p>	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, klausimų / atsakymų sesija, diskusija.
5.	<p>Kas gali būti kitaip organizuojant ugdymą pagal atnaujintas bendrąsias programas?</p> <p>Mokytojo, pamokos, klasės, mokyklos darbo organizavimo galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų ir rekomendacijų potencialą.</p>	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, atvejo analizė grupėse, rezultatų pristatymas, diskusija, refleksija.
2. Supažindinti istorijos mokytojus su istorijos ugdymo pokyčiais, įtraukiant mokytojus į istorijos pagrindinio ir vidurinio ugdymo dokumentuose įvykusių pokyčių analizę ir refleksiją. (3 sesija)						
1.	Dalyko paskirtis, tikslas, uždaviniai, struktūra atnaujintoje Istorijos bendrojoje programoje (2022 m.).	1	1		2	Įtraukioji paskaita, analizė; praktinė veikla, refleksija.
2.	Programos dalykinių temų turinys. Pagrindinio ugdymo ir vidurinio ugdymo	1	1		2	Analizė ir interpretacija; praktinė veikla,

	programos korekcijos ir naujovės.					refleksija.
3.	Kompetencijos, jų apibrėžtys ir struktūra atnaujintoje Istorijos bendrojoje programoje (2022 m.). Kompetencijų ir pasiekimų vertinimų sąšajos.	1	1		2	Analizė ir interpretacija; praktinė veikla, refleksija (vertinimas, įsivertinimas).
4.	Mokinių pasiekimų ir jų vertinimų esminiai pokyčiai.	1	1		2	Analizė, aiškinimas, lyginimas; praktinė veikla, refleksija.
3. Praktiškai išbandyti į kompetencijų ugdymą(si) orientuotos istorijos pamokos planavimą, pamokos uždavinio, kompetencijų ir probleminio pamokos klausimo formulavimą, analizuojant ir kuriant praktinius pamokų scenarijus 5–12 klasėms, reflektuojant praktinių veiklų rezultatus. (4 ir 5 sesijos)						
1.	Į kompetencijų ugdymą(si) orientuotos istorijos pamokos planavimas, uždavinio ir kompetencijų formulavimas.	1	1		2	Pranešimas, praktinė veikla, refleksija (vertinimas, įsivertinimas).
2.	Probleminio (pagrindinio) pamokos klausimo formulavimas.	1	1		2	Pranešimas, praktinė veikla, refleksija (vertinimas, įsivertinimas).
3.	Mokymo(si) pastoliavimo planavimas istorijos dalyko ugdymo procese.	1	1		2	Pranešimas, praktinė veikla, refleksija (vertinimas, įsivertinimas).
4.	Aukštesniųjų gebėjimų ugdymo(si) planavimas derinant ugdymo metodus, tikslus, dalyko turinį ir pasiekimų vertinimą.	1	1		2	Pranešimas, praktinė veikla, refleksija (vertinimas, įsivertinimas).
5.	Mokymo(si) tyrinėjant planavimas istorijos dalyko ugdymo procese.	1	1		2	Pranešimas, praktinė veikla, refleksija (vertinimas, įsivertinimas).
6.	Probleminis istorijos mokymas, analizuojant istorinius šaltinius 11 (III gimnazijos) klasėje.	1	1		2	Analizė ir interpretacija; praktinė veikla, refleksija.

7.	Pavyzdinė probleminė pamoka 12 (IV gimnazijos) klasėje.	1	1		2	Probleminės pamokos analizė ir interpretacija; praktinė veikla, refleksija.
8.	Pamokų scenarijų 11–12 (III–IV gimnazijos) klasėms pristatymas ir analizė.	1	1		2	Pamokų scenarijų analizė ir interpretacija; praktinė veikla, refleksija.
4. Pagilinti žinias apie istorijos vertinimo paskirtį, formatus, plėtoti gebėjimus juos siejant su mokinių pasiekimų lygiais ir mokinių atlikčių analize, sudarant sąlygas patiems sukurti, (įsi)vertinti ir reflektuoti pagal skirtingus pasiekimų lygių požymius parengtas konkrečios pamokos ir mokinių pasiekimų vertinimo užduotis. (6 sesija)						
1.	Vertinimo svarba ir jo formatai bei dermė su istorijos bendrąja programa.	1,5	0,5		2	Pateiktis, praktinė veikla, diskusija, refleksija.
2.	Mokinių atitiktis pagal pasiekimų lygių požymius ir pagal pasiekimų sritis: jų paskirtis ir įtaka vertinimui.	0,5	1,5		2	Pateiktis, praktinė veikla, minčių lietus.
3.	Vertinimo užduočių pristatymas ir analizė.	1	1		2	Vertinimo užduočių analizė ir interpretacija; praktinė veikla, refleksija (vertinimas, įsivertinimas).
4.	Užduočių parinkimas ir pritaikymas pamokoje pagal pasiekimų lygius.	1	1		2	Aiškinimas, analizė, interpretacija; praktinė veikla, refleksija.
5. Analizuojant įtraukiojo ugdymo principo aktualijas bei tendencijas, keisti programos dalyvių nuostatas dėl darbo pagal atnaujintas bendrąsias programas su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais ir tobulinti profesines kompetencijas, padedančias įveikti pedagoginės paradigmos virsmo iššūkius. (7 ir 8 sesijos)						
1	Įtraukties principo realizavimo pokyčiai ir perspektyvos atnaujinto bendrojo ugdymo turinio kontekste.	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija.
2	Rekomendacijų dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų poreikių	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija, nuostatų

	turintiems mokiniams pristatymas.					modeliavimas.
3	Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, edukacinių galimybių apibūdinimas.	1	1		2	Įtraukianti paskaita, darbas grupėse, rezultatų pristatymas ir diskusija, refleksija.
4	Mokytojo parengtis ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio mokinio kompetencijas. Paradigminis virsmas: nuo mokymo prie mokymosi įgalinimo.	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, klausimų / atsakymų sesija, diskusija.
5	Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų potencialą bei rekomendacijas. Didaktinės holistinio kompetencijų ugdymo strategijos.	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, atvejo analizė grupėse, rezultatų pristatymas, diskusija, refleksija.

Tikėtina (-os) kompetencija (-os), kurią (-ias) įgyja Programą baigęs asmuo, plėtodamas:

Didaktines kompetencijas:

- **Ugdymo(si) turinio įgyvendinimo ir tobulinimo kompetencija.** Planuos į kompetencijų ugdymą orientuotą pamoką ir mokinių veiklą. Formuluos į kompetencijų ugdymą(si) orientuotos pamokos uždavinį, įvardys pamokoje ugdomas kompetencijas. Numatys ir parengs į mokinių nukreiptą ugdomosios veiklos medžiagą, vertins mokymosi užduočių efektyvumą.
- **Ugdymo(si) aplinkų, ugdymosi turinio ir situacijų įvairovės kūrimo kompetencija.** Plėtos gebėjimą kurti atvirą ugdymo(si) aplinką, kūrybiškas ugdymosi sąlygas, pasitelkdamas įvairias priemones ir technologijas.
- **Mokinių / ugdytinių pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetencija.** Taikys įvairius vertinimo formatus, sies juos su mokinių pasiekimų lygiais. Kurs skirtingų pasiekimų lygių požymius atitinkančias mokinių pasiekimų vertinimo užduotis. Mokės parengti pamokoje atliktos užduoties įsivertinimo lentelę, tinkančią pasiekimų lygiui nustatyti.
- **Mokinių / ugdytinių skirtybių ir galimybių pažinimo** (specialiųjų gebėjimų ir poreikių atpažinimo), pagalbos teikimo mokantis ir mokinių / ugdytinių motyvavimo kompetencija.

Dalykines kompetencijas:

Pedagogo dalykinė kompetencija. Perteiks atnaujintą ugdymo turinį, atitinkantį šiuolaikinį istorijos srities teorijų ir pažinimo lygį, istorijos ugdymo turinio konkrečiame konkreste ar srityje.

Bendrasias kompetencijas:

Naujų technologijų ir informacijos valdymo kompetencija. Naudosis skaitmeninėmis technologijomis ir įranga (įskaitant MOODLE), informacijos paieškos šaltiniais, rengdamas tekstinę ir vaizdinę informaciją istorijos pamokos užduotims.

Įgytų kompetencijų įsivertinimo būdai

Mokymo dalyvių atliekamų individualių užduočių (įsi)vertinimas. Dalyvių kvalifikacijos tobulinimo proceso ir rezultatų refleksija (vertinimas, įsivertinimas).

Programai vykdyti naudojama mokomoji medžiaga ir techninės priemonės:

Mokomoji medžiaga (pavadinimas, formatas (pateiktys, leidinys, vaizdo įrašas ar pan.), apimtis ir kt.)

I–II sesija. Analizuojant švietimo ateities tendencijas, keisti programos dalyvių nuostatas dėl darbo pagal atnaujintas bendrąsias programas ir tobulinti profesines kompetencijas, padedančias įveikti pedagoginės paradigmos virsmo iššūkius.

1. Kodėl atnaujinamas ugdymo turinys? PowerPoint skaidrių pateiktis (8 skaidrės), klausimai diskusijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi.

2. Kokia bendrojo ugdymo ateitis globalios kaitos kontekstuose? PowerPoint skaidrių pateiktis (10 skaidrių), klausimai diskusijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi.

3. Kokie švietimo ir mokyklos vystymo(si) scenarijai? PowerPoint skaidrių pateiktis (6 skaidrės), užduotis darbui grupėse, klausimai diskusijai ir refleksijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam darbui ir mokymuisi.

4. Kaip ugdyti antropoceno kartą? PowerPoint skaidrių pateiktis (12 skaidrių), klausimai diskusijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi.

5. Kas gali būti kitaip ir (arba) nauja organizuojant ugdymą pagal atnaujintas bendrąsias programas? PowerPoint skaidrių pateiktis (5 skaidrės), užduotis atvejo analizei, klausimai diskusijai ir refleksijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi.

III sesija. Supažindinti istorijos mokytojus su istorijos ugdymo pokyčiais, įtraukiant mokytojus į istorijos pagrindinio ir vidurinio ugdymo dokumentuose įvykusių pokyčių analizę ir refleksiją.

1. **Pateiktis.** „Dalyko paskirtis, tikslas, uždaviniai, struktūra atnaujintoje Istorijos bendrojoje programoje (2022 m.)“. (30 skaidrių; 45 min.).

Praktinis darbas: remiantis Rūtos Šermukšnytės straipsnyje pateiktomis teorinėmis Joachimo Rohlfeso ir Peterio Seix'o išvalgomis, įvertinti atnaujintos Istorijos bendrosios programos (2022 m.) tikslo apibrėžimą. (45 min.)

Medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi (25 p.)

2. **Pateiktis.** „Programos dalykinių temų turinys. Pagrindinio ugdymo ir vidurinio ugdymo programos korekcijos ir naujovės“. (45 min.)

Praktinis darbas: 1) įvertinti tematikos detalizavimą ir konkretizavimą, lyginant su senąja programa, aiškinantis, ar tai privalumas ar iššūkis?; 2) pasirinkti vieną teminį bloką iš 12 (IV gimnazijos)

klasės ugdymo programos ir sugalvoti galimas problemines temas trimis pamokoms, pateikiant pasirinkimo argumentus; 3) įvertinti atnaujintoje programoje fiksuotų istorinių asmenybių diskursą, aiškinantis tinkamas jų panaudojimo pamokose apimtis. (45 min.)

3. Pateiktis. „Kompetencijos, jų apibrėžtys ir struktūra atnaujintoje Istorijos bendrojoje programoje (2022 m.). Kompetencijų ir pasiekimų vertinimų sąsajos“. (20 skaidrių; 45 min.)

Praktinis darbas: suformuluoti mokinių ugdomas kompetencijas 2 pamokose, skirtose geografinių atradimų temai, remiantis: 1) pateiktu teminiu planu; 2) mokymosi (temos pristatymo) medžiaga mokiniams; 3) savarankiškoms užduotimis mokiniams istorijos pamokose; 4) rekomendacijomis istorijos mokytojui; 5) 4 ir 7 lentelės (3 temos medžiagoje) informacija, ir jas pagrįsti. (45 min.)

Medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi (21 p.)

4. Pateiktis. „Mokinių pasiekimų ir jų vertinimų esminiai pokyčiai“. (59 skaidrės; 45 min.)

Praktinis darbas: Istorijos bendrosios programos VI skyriaus „Pasiekimų vertinimas“ analizė ir aptarimas. (45 min.)

Medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi (26 p.)

IV–V sesijos. Praktiškai išbandyti į kompetencijų ugdymą(si) orientuotos istorijos pamokos planavimą, pamokos uždavinio, kompetencijų ir probleminio pamokos klausimo formulavimą, analizuojant ir kuriant praktinius pamokų scenarijus 5–12 klasėms, reflektuojant praktinių veiklų rezultatus.

1. Pateiktis. „Į kompetencijų ugdymą(si) orientuotos istorijos pamokos planavimas, uždavinio ir kompetencijų formulavimas“. (29 skaidrės; 45 min.)

Praktinis darbas: remiantis parengta užduotimi mokiniams, suformuluoti uždavinį ir atpažinti (įvardyti ir apibūdinti) kompetencijas pamokai tema „Didžiųjų valstybių Lietuvai suteikto pripažinimo reikšmė“. (45 min.)

Medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi (10 p.)

2. Pateiktis. „Probleminio (pagrindinio) pamokos klausimo formulavimas“. (37 skaidrės; 45 min.)

Praktinis darbas: 2022 m. Istorijos bendrojoje programoje pasirinkti 5 potemes ir: 1) suformuluoti joms pamokos temą; 2) probleminį pamokos klausimą; 3) apibūdinti užduotį (pagrindinę idėją), kuri padėtų mokiniams atsakyti į probleminį klausimą; 4) nurodyti, kokius žemesnius ar / ir aukštesnius gebėjimus ugdysis mokiniai, atlikdami užduotį. (45 min.)

Medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi (8 p.)

3. Pateiktis: „Mokymo(si) pastoliavimo planavimas istorijos dalyko ugdymo procese“. (45 min.)

Praktinis darbas: suplanuoti pastolius pasirinktiems gebėjimams ugdyti, siejant juos su formuojamąja ir apibendrinamąja užduotimi. (35 skaidrės, dalijamoji medžiaga. (45 min.)

4. Pateiktis: „Aukštesniųjų gebėjimų ugdymo(si) planavimas derinant ugdymo metodus, tikslus, dalykinį turinį ir pasiekimų vertinimą“. (45 min.)

Praktinis darbas: pasirinkus temą iš IBP, sudaryti ugdymo planą, derinant mokymo(si) tikslus, turinį, apibendrinamojo vertinimo užduotį ir pasiekimų vertinimą. (35 skaidrės, dalijamoji medžiaga, 45 min.)

5. Pateiktis: „Mokymo(si) tyrinėjant planavimas istorijos dalyko ugdymo procese“. (45 min.)

Praktinis darbas: išskaidyti temos tyrimo klausimą į mažesnius, pritaikant juos atskiroms pamokoms ir derinant su apibendrinamąja užduotimi. (35 skaidrės, dalijamoji medžiaga, 45 min.)

6. **Pateiktis.** „Probleminis istorijos mokymas, analizuojant istorinius šaltinius 11 (III gimnazijos) klasėje“. (45 min.)

Praktinis darbas: 1) iš duotų istorinių šaltinių fragmentų atrinkti tinkamiausius vienos pamokos praktikai ir paaiškinti pasirinkimo argumentus; 2) sukurti 6 didaktinius klausimus, skirtus šaltinių analizei; 3) nurodyti, kokias mokinio kompetencijas formuoja pateikti šaltinių analizės klausimai. (45 min.)

7. **Pateiktis.** „Pavyzdinė probleminė pamoka 12 (IV gimnazijos) klasėje“. (45 min.)

Praktinis darbas: 1) suformuluoti tris uždavinius, galinčius padėti atsakyti mokiniams į probleminę pamokos klausimą; 2) sukurti karo nagrinėjimo pamokoje standartinę schemą, tinkamą nagrinėti visiems to laikmečio penkiems kariniams konfliktams; 3) nusakyti esminius LDK teritorinius pokyčius, remiantis kartografiniais šaltiniais. (45 min.)

8. **Pateiktis.** „Praktinių pamokų scenarijų 11–12 (III–IV gimnazijos) klasėms pristatymas ir analizė“. (45 skaidrės; 45 min.)

Praktinis darbas: parengti ir aptarti 11–12 (III–IV gimnazijos) klasėms skirtų pamokų scenarijus. (45 min.)

Medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi (67 p.)

VI sesija. Pagilinti žinias apie istorijos vertinimo paskirtį, formatus, plėtoti gebėjimus juos sieti su mokinių pasiekimų lygiais, sudarant sąlygas patiems sukurti, (įsi)vertinti ir reflektuoti pagal skirtingus pasiekimų lygių požymius parengtas konkrečios pamokos ir mokinių pasiekimų vertinimo užduotis.

1. **Pateiktis** „Vertinimo svarba ir jo formatai bei dermė su Istorijos bendrąja programa“. (40 skaidrių; 60 min.)

Praktinė veikla: aptarti užduočių ir atlikčių vertinimo pavyzdžius. (30 min.)

2. **Pateiktis** „Mokinių pasiekimų lygių požymiai pagal pasiekimų sritis: paskirtis ir jo įtaka vertinimui“. (25 skaidrės; 30 min.)

Praktinė veikla: aptarti pasiekimų lygių ir užduočių vertinimą. (60 min.)

3. **Pateiktis** „Vertinimo užduočių pristatymas ir analizė“. (104 skaidrės; 45 min.)

Praktinė veikla: aptarti vertinimo užduočių pavyzdžius. (45 min.)

Medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi (25 p.)

4. **Pateiktis** „Užduočių parinkimas ir pritaikymas pamokoje pagal pasiekimų lygius“. (51 skaidrė; 45 min.)

Praktinė veikla: aptarti 12 (IV gimnazijos) klasės pamokų užduotis potemei „Lietuvos valstybės sugrįžimas, įsitvirtinimas tarptautinėje bendruomenėje ir diplomatiniai sukrėtimai“ (30.1.7.). (45 min.)

Medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi (11 p.)

VII–VIII sesijos. Analizuojant įtraukiojo ugdymo principo aktualijas bei tendencijas, keisti programos dalyvių nuostatas dėl darbo pagal atnaujintas bendrąsias programas su specialiuju ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais ir tobulinti profesines kompetencijas, padedančias įveikti pedagoginės paradigmos virsmo iššūkius.

1. Įtraukiojo ugdymo principo realizavimo pokyčiai ir perspektyvos atnaujinto bendrojo ugdymo turinio kontekste. *PowerPoint skaidrių pateiktis (8 skaidrės), diskusijos klausimai, savarankiško mokymosi medžiaga MOODLE aplinkoje.*

2. Rekomendacijų dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams pristatymas. *PowerPoint skaidrių pateiktis (6 skaidrės), diskusijos klausimai, savarankiško mokymosi medžiaga MOODLE aplinkoje.*
 3. Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, edukacinių galimybių apibūdinimas. *PowerPoint skaidrių pateiktis (10 skaidrių), užduotis darbui grupėse, diskusijos ir refleksijos klausimai, atvejo analizės užduotis, savarankiško darbo ir mokymosi medžiaga MOODLE aplinkoje.*
 4. Mokytojo parengtis ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio mokinio kompetencijas. *PowerPoint skaidrių pateiktis (8 skaidrės), diskusijos klausimai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškai mokyti.*
 5. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo(si) galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų potencialą bei rekomendacijas. *PowerPoint skaidrių pateiktis (12 skaidrių), atvejo analizės užduotis, diskusijos ir refleksijos klausimai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškai mokyti.*
- Lektorių pranešimų pateiktys; Istorijos bendroji programa (2022 m.); savarankiško darbo užduotys su joms parengta medžiaga MOODLE aplinkoje.

Techninės priemonės

Programa vykdoma nuotoliniu būdu. Mokymų dalyviams reikalingas kompiuteris arba išmanusis įrenginys (planšetė, išmanusis telefonas), vaizdo kamera, mikrofonas, garso atkūrimo įranga (garso kolonėlės arba ausinės) ir prieiga prie interneto.

Programai rengti naudotos literatūros ir kitų informacinių šaltinių sąrašas

1. *Bendrųjų programų atnaujinimo gairės.* (2019). Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras. https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/01/bendruju-programu-atnaujinimo-gaires_internetine-versija.pdf
2. *Brandos egzaminų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo medžiaga.* Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/>; <https://www.egzaminai.lt/>
3. Bruzgelevičienė, R.. Ugdymo turinio kūrimas mokyklos lygmeniu: galimybės ir iššūkiai. Analizė diskusijoms kuriant ir (arba) atnaujinant ugdymo turinį. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. 2020. Prieiga per internetą: https://smsgm.lrv.lt/uploads/smsgm/documents/files/teisine_informacija/ugdymo-turinio-kurimas-mokykliniu-lygmeniu-ramute-bruzgeleviciene.pdf
4. Collins R. Skills for the 21st Century: teaching higher-order thinking. *Curriculum & Leadership*, 2014, 12(14).
5. *Edukacijos tyrimais grįstos švietimo politikos formavimas (2022). Medžiaga diskusijai.* Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra.
6. Ford A. *Progression in historical thinking: An overview of key aspects of the mastery of historical thinking and practice.* 2015, p. 9–10.
7. Grigaravičiūtė S. *Istorijos žinios ir jų struktūravimas: mokymo metodinė priemonė.* Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto I-kla, 2006.
8. *How to do different history assessment tasks.* Prieiga per internetą: <https://www.historyskills.com/assessment/>

9. *Is This a Trick Question? A Short Guide to Writing Effective Test Questions*. Prieiga per internetą: <https://www.k-state.edu/ksde/alp/resources/Handout-Module6.pdf>
10. *Istorijos bendroji programa (2022)*. Prieiga per internetą: file:///C:/Users/bened/Downloads/31_Istorijos+BP_projektas.pdf
11. *Kompetencijų raidos aprašas*. Prieiga per internetą: https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-03-10/1%20priedas.%20Kompetencij%C5%B3%20raidos%20apra%C5%A1as_04-22.pdf
12. Körber A. *Kompetenzorientiertes Geschichtslernen in Hamburg und Niedersachsen? Zwei Wege der Richtlinien-"Innovation"*. 2012, [34] S. – URN: urn:nbn:de:0111-opus-58504 – DOI: 10.25656/01:5850
13. Lee P., Shemilt D. A scaffold, not a cage: progression and progression models in history. *Teaching History*, 2003, 113, 13–23. Prieiga per internetą: <http://en.calameo.com/read/002522136d4fa851dc459>
14. *Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2022. Įtraukusis ugdymas*. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/tyrimai_ir_analizes/2022/Svietimas_Lietuvoje_2022.pdf
15. Mandell, N. Thinking like a Historian: A Framework for Teaching and Learning. *OAH Magazine Of History*, 22(2), 2008, 55–63.
16. *Mokyklų pasirengimo diegti atnaujintas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas veiklos tyrimas. Tyrimo ataskaita*. Parengė dr. Sergejus Neifachas, dr. Giedrė Slušnienė, dr. Tomas Butvilas. Vilnius, 2022. 68 p. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/06/Tyrimo-ataskaita-2022-06-10.pdf>
17. OECD. *Trends Shaping Education 2022*. OECD Publishing, Paris. 2022. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1787/6ae8771a-en>
18. *Pedagogo profesijos kompetencijų aprašas*. 2015. Prieiga per internetą: <https://ezereliomokykla.lt/wp-content/uploads/2019/04/PEDAGOGO-PROFESIJOS-KOMPETENCIJU-APRASAS-3.docx>
19. Projekto „Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas“ pilotinių testavimų rezultatai ir jų analizė (B. Šetkaus disponuojama medžiaga).
20. *Quality history education in the 21st century – Principles and guidelines*. (2018). Prieiga per internetą: <https://rm.coe.int/prems-108118-gbr-2507-quality-history-education-web-21x21/16808eace7>
21. Rekomendacijos dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams. Medžiaga parengta įgyvendinant ESF projektą „Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas“ (Pr. Nr. 09.4.2-ESFA-V-715-02-0001). Projekto vykdymo laikotarpis: 2016 m. – 2022 m. <https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendrosios-programos/atnaujintos-bendrosios-programos>
22. Šermukšnytė, R. Kam reikia mokyti(s) istorijos Lietuvos mokykloje? Tikslų analizė teorinės didaktikos kontekstuose. *Lietuvos istorijos studijos*, 2017, 39, 105–123.
23. Šetkus B. Efektyvaus istorijos testo sudarymo metmenys. *Istorija*, 2012, t. 85, p. 63–72.
24. Šetkus B. *Istorinio ugdymo raida edukacinių paradigmų kaitos sąlygomis: mokslo darbų apžvalga: socialiniai mokslai, edukologija (07 S)*, Vilnius: Edukologija, 2013.

25. Wineburg S. *Thinking Like a Historian*. 2010. Prieiga per internetą: https://www.loc.gov/static/programs/teachers/about-this-program/teaching-with-primary-sources-partner-program/documents/historical_thinking.pdf
26. Zarmati L. *Future of Education and Skills 2030: Curriculum analysis. Learning progression in history*. 2019. Prieiga per internetą: <https://www.oecd.org/education/2030-project/about/documents/Learning%20progression%20in%20history%20-%20Zarmati.pdf>
27. Žemgulienė A. Šiuolaikinės didaktikos kaita: istorijos mokymo pradiniame ugdyme didaktinės tendencijos. Iš *Ugdymo paradigmos iššūkiai didaktikai: Kolektyvinė monografija*. Vilnius: LEU leidykla, 2014, p. 199–249.

Kvalifikaciniai reikalavimai lektoriams

Jungtinė 4–6 lektorių grupė.

Bent vienas lektorius turi turėti humanitarinių arba socialinių mokslų srities daktaro laipsnį.

Bent 2 lektoriai turi turėti istorijos mokymo bendrojo ugdymo mokykloje patirties.

Visi lektoriai turi turėti:

- ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam prilygstantį aukštąjį išsilavinimą (humanitarinių arba socialinių mokslų (edukologija) srityje));
- mokymų (seminarų, konsultacijų ir kt.) vedimo patirties;
- nuotolinių mokymų vedimo patirties.

Reikalavimai dalyviams

Kompetencija (-os)	Turi būti susipažinę su Istorijos bendrąja programa (2022 m.).
Praktinės veiklos patirtis	Istorijos mokytojai, dirbantys pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas.

Priedai

--